

קד:

עין משפט
גרי מצוה

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

(6) ברכות דף מו. ט. פ"א
שם יאמר שמעתי
מפיין וי"ט מפייה
דרכן. (3) וימיה י"א.
(7) ברכות מח. א.

מוסף רש"י

יש שיהיה מותר
בברוך. כגון ברכת פירות
ומזות פוסת ואינו מוסת
בברכה. (13)

המבדיל בין קודש לחול. ומו לא אמר בה שאר הדלות ולא חתם בה: **היא גרמא ליה למר.** שלא הלכת אהה בעמך: **וברכס המלוט.** כגון להתעטף בציצית ועל נטיילת לולב: **וברכס הסמוכה לחצרסה.** כגון אומס של שמונה עשרה: **וברכס אחרונה שבקריס שמע.** אע"פ שאין

זכרה אחרת למעלה הימנה שהתחיל
זכה בברוך: **יש מסן.** מאלו שהוכרזו
שפוחת בהן בברוך ואינו מוסת
בברוך כגון ברכת פירות ומזות: **כגון ויש מסן שמוס ואינו פוסת.** כגון
זכרה הסמוכה לחצירתה שהרי
פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך:
הטוב והמטיב. אף על גב דקממוכה
לחצירתה שהרי התחיל בברכה
המוזן בברוך משום דברכה בלגמי
נפשה איתקן משום הרוגי ביתר וכולה
הודאה בברכה הפירות ומזות:
קשיא

רשב"ם

ולית הלכתא כוותיה אלא כרב
יהודה ומדהתם במואלא שנת ליום
טוב חתמינן בין קדש לקדש הא
במואלא שנת לחול חתמינן בין קדש
לחול כן נראה בעיני דאי לא מימא
הכי שמואל דלמר כמאן ואין היכי
קיימינן כוותיה דללקמן: **ולית
הלכתא כוותיה.** כר' יהושע בן חנניה

לפי שאין חותמין בשמים בפרק שלשה שאלו (ברכות דף מט.) אלא כשמואל
דחא לייטי עלה דרב: **ויל אמטי ליה.** לעולא ובעיללה זו מראה
היאך מבדיל: **המבדיל בין קדש לחול.** הוא דלמר ותו לא: **א"ל.**
רב יהודה לרב יצחק גריה: **סררוטיס דמר.** כעס עליו על שלא
הלך הוא בעצמו: **דלא סיגמר שמעטיס ממוטיה.** דרב יצחק
אלא ממוטיה דלמי ואמרין (יבמות דף טז.) כל תלמיד חכם שאומר
דבר שמועה מפיו שפחותיו רובות צבור: **ברכס המלוט.** כגון
להתעטף בציצית ועל נטיילת לולב וטעמו של דבר לפי שאין בהן
ריבוי זכרים: **וברכס הסמוכה לחצירתסה.** כגון איתן של שמונה
עשרה זכרות: **וברכס אחרונה שבקריס שמע.** אע"פ שאין זכרה
אחרת למעלה הימנה שהתחיל בה בברוך שהרי הפסיק קריס
שמע אע"פ אינו מתחיל בה בברוך וחסנינן לה זכרה הסמוכה
לחצירתה לאומה שלפני ק"ש שהרי מחוברת אמת וייטי על קופי של ק"ש
וכדאמרין בברכות (דף י"ד): **שליך לקמור אמת וייטי אחר אני ה'**
אלהיכס דכתיבי. וה' אלהים אמת הלך כחדא ברכתא אריכתא דמיא:
יש. מאלו שהוכרזו שפוחת בהן בברוך ואינו מוסת כגון ברכת פירות
ומזות: **יש מסן.** שחותמין ואינו פוסת כגון זכרה הסמוכה לחצירתה
שהרי פוטרתה הראשונה שנפתחה בברוך: **וברכס הטוב והמטיב.**
דברכת המזון. אע"פ דקמוכה לחצירתה שהרי התחיל בברכה
המוזן אף על פי כן פוסת בה בברוך משום דברכה בלגמי נפשה
איתקן משום הרוגי ביתר שניתנו לקבורה הטוב שלא הסריחו
והמטיב שניתנו לקבורה (אבל אנו מאריכין בה קת כלי לומר בה שלם
מלכות דמפרש בפ' שלשה שאלו (ברכות מט.) הלך כולה חזא
הודאה היא בברכה הפירות וכברכת המזות ולא בעיא חתימה:
קשיא

ולא הו הפסוקים הפסק כמו זכרה אחרונה שבקריס שמע דלא הו קריסא שמע הפסק ואם כן נראה שאין להפסיק בין ברוך שאמר
לשתבח ומיהו קשה מיהללון דלילי פסח דלין מצריפין לקרוא את ההלל לכן נראה דברכה שאחר פסוקים אין לרין פתיחה
שבלא פתיחה יכרת התחלה וצירושלמי (דברכות פ"א) פריך והרי גאולה פי' אשר גאלנו דקמוכה לברכה דקריסא הלל ומשני שניא
היא הלל אם שמע צבה"י יא פירוש שהו קורין הלל בלילי פסח בבית הכנסת בדאיחא בנס' סופרים (פ"כ הלכה ט') התיב ר' אלעזר
בר ר' יוסי והרי סופה פירש רבינו שמואל בר ר' שמעי' סופה סוף זכרה דאשר גאלנו שחותם בברוך והיא כולה הודאה ומשני שמים
הן אחת להבא ואחת לשעבר פירוש שהי גאולות אשר גאלנו גאולה דלשעבר וגאולה להבא שחמים בבנין עירך ולכן חותם בברוך
דלין כולה הודאה דיש בה הפסק ומפלה שיגאל אותנו ופריך מהגדלה דפרישית לעיל ופריך והרי נבדך פי' ברוך הוא שאלנו משלו
כו' דהיא זכרה בפני עצמה כדאמרין בפ' ג' שאלו (ברכות ד' מו.) ומתחיל זכרה הון בברוך אע"פ שמוכה לנבדך ומשני שניא היא שאם
היו שנים אוכלים אין אומר נבדך ופריך והרי הון פי' שאומר אחריו נודך ואין פוסת בברוך אע"פ שפעמים אינה סמוכה לברכה הון
שמעתי דרבנן דאמר ייחוד למקום שפסק קשיא ועוד פריך והרי הטוב והמטיב פי' בברכה המזון דקמוכה לחצירתה שפוסת בברוך שניא
ביבנה מיקנה ופריך והרי קידוש דקמוכה לצורא פי' הגפן ופוחתין בברוך שניא היא שאם היה אוכל מבעוד יום עד שיקדש יום
אינו מנבדך צורא פי' הגפן ופריך והרי סופה של קידוש שחותמת בברוך וסלקא דעתך דכולה הודאה היא והיא בברכה פירות ומזות
א"ר יונה טופס ברכה כך היא דלמר ר' יודן מטבע קר פוסת בברוך ואינו מוסת בברוך מטבע ארוך פוסת בברוך ומוסות בברוך
פי' וקידוש הוא מטבע ארוך ויש הפסק שאומר כי הוא יום תחלה לתקרא קודש ולכן חותם בברוך: **הטוב והמטיב** פוסת ואינו
חותם בברוך. וא"ת והלא ארוכה היא ועוד דר"ת פי' שרין לומר ג' גמולות ג' טבנות כמו ג' מלכות דלמר בברכות (ד' מט.) לריכה ג'
מלכות לבד מדידיה ו"ל שאין זה אריכות אלא שמוכר שם שמים בהרבה לשונות מלכתי יוצרתי קדושי קדוש יעקב רועני כו' ואין ראו לחתום בברוך:
קשיא

ולית הלכתא כוותיה. וטעמא לפי שאין חותמין בשמים וצריכתא סברה
(בר' [כמאן] דלמר בפ' ג' שאלו (ברכות ד' מט.) חותמין בשמים
ופי' רב"ז' הדלכה כשמואל דחתיס בין קודש לחול מדחתמינן במואלא
שנת לייטי בין קודש לקודש ספי"ק דחולין (דף טו.) ש"מ במואלא שנת
דחול חותמין בין קודש לחול:
**כל הברכות פותח בברוך וחותם
בברוך.** ומימנה זכרה דלחלי
נשמה אמאי לא פוסתת בברוך דחא
מעיקרא לא הוית סמוכה לחצירתה
כדאמרין בברכות (דף טו.) כי ממער
לומר אלתי נשמה וכן קשה מאתה
הוא עד שלא נברא העולם ותפלת
נראה דחתמינן בא"י האל הנפרע
הדרך שחותם ואינו פוסת בברוך
ו"ל לפי שאין זכרות אלא שנת
ותפלה בעלמא וזכרה שאמר מגילה
נראה דחתמינן בא"י האל הנפרע
לעמו ישראל מכל זריהס האל
המושע שהיא ארוכה ולא דמיא
לברכה פירות ומזות שהן קצרות
וכן יש צירושלמי דמגילה ובגמרא
(דף טז. כ"א): **ספריס ישיס דמותס**
זה בברוך האל הנפרע כו' וזכרה
דנורא נפשות רבות חותם צירושלמי
בא"י מי העולמיס: **הרין מברכה**
הטובה לחצירתה. פירוש לפי שחתי'
בראשונה אין צריך לפתוח השניה

בברוך וזכרה שלאחר הפטרה דלור כל העולמיס עד של דברוי
האמת והצדק ויש הפסק במחזוריס ומתחיל נאמן אהה הוא ואין שם
זכרה לא חתימתה הראשונה ולא בפתיחת השניה ונראה דכלה
זכרה היא דכלה משמעתיא בגמנות ובאמימות המקום ומה
שיס הפסק במחזוריס לפי שהיו רגילים כל הציבור להפסיק שם
ולומר שנת כדלמר במסכת סופרים (פרק י' הלכה י') וכן משמע התם
דברכה אחת היא דקאמר דמפטיר מצדן ו' זכרות כנגד ו' קרואיס
פי' בקריאת התורה בתחלה וסוף ואחת לפני הפטרה וד' אחריה
הרי ו' ושבע זכרות של יושאין שהכל זכרה לכבודו ויוצר האדם
ואשר יצר את האדם כו' שפותחין בברוך פירש רש"י בכתובות
(דף ט.) דשהכל זכרה לכבודו נהקנה לאפיפת העם והיה ראו
לאומיה משעת אפיפה והיא זכרה בפני עצמה וכן יוצר האדם
לא היתה זריכה שהרי יאמר אשר יצר אחריה אלא להוציר שמי
יצירות מיקנה והקדימוה לאשר יצר והרי היא כמו לעמיה ואשר
זכרה שפותחת בברוך לפי שאומר אותה לבדה כשאין פנים חדשות
ור"ת אומר דשהכל זכרה לכבודו ויוצר האדם לכן פוסת בברוך בלא
חתימה שהם קצרות כמו ברכת פירות ומזות ופתיחתן זו היא
חתימתן ונאשר יצר את האדם לרין לפתוח בברוך שאם לא היה
פוסת היה נראה הכל זכרה אחת וזכרה לעסוק בדברי תורה והערב
נא אומר שהיא זכרה אחת כיון שאין פוסת הערב נא בברוך
והגדלה נמי שפותחת בברוך אע"פ שמוכה לברכה מאור משום
שלא תראה זכרה אחת ומיהו צירושלמי פריך והרי הגדלה ומשני
רבי הוה מפוקד. וא"ת יהללון שאחר הלל ויראו עיניו ושתבח
למה אין פוסת בהן בברוך ו"ל דיהללון היא סמוכה לברכה
דלקרוא את ההלל ויראו עיניו להשיבנו ושתבח לברוך שאמר

ולא הו הפסוקים הפסק כמו זכרה אחרונה שבקריס שמע דלא הו קריסא שמע הפסק ואם כן נראה שאין להפסיק בין ברוך שאמר
לשתבח ומיהו קשה מיהללון דלילי פסח דלין מצריפין לקרוא את ההלל לכן נראה דברכה שאחר פסוקים אין לרין פתיחה
שבלא פתיחה יכרת התחלה וצירושלמי (דברכות פ"א) פריך והרי גאולה פי' אשר גאלנו דקמוכה לברכה דקריסא הלל ומשני שניא
היא הלל אם שמע צבה"י יא פירוש שהו קורין הלל בלילי פסח בבית הכנסת בדאיחא בנס' סופרים (פ"כ הלכה ט') התיב ר' אלעזר
בר ר' יוסי והרי סופה פירש רבינו שמואל בר ר' שמעי' סופה סוף זכרה דאשר גאלנו שחותם בברוך והיא כולה הודאה ומשני שמים
הן אחת להבא ואחת לשעבר פירוש שהי גאולות אשר גאלנו גאולה דלשעבר וגאולה להבא שחמים בבנין עירך ולכן חותם בברוך
דלין כולה הודאה דיש בה הפסק ומפלה שיגאל אותנו ופריך מהגדלה דפרישית לעיל ופריך והרי נבדך פי' ברוך הוא שאלנו משלו
כו' דהיא זכרה בפני עצמה כדאמרין בפ' ג' שאלו (ברכות ד' מו.) ומתחיל זכרה הון בברוך אע"פ שמוכה לנבדך ומשני שניא היא שאם
היו שנים אוכלים אין אומר נבדך ופריך והרי הון פי' שאומר אחריו נודך ואין פוסת בברוך אע"פ שפעמים אינה סמוכה לברכה הון
שמעתי דרבנן דאמר ייחוד למקום שפסק קשיא ועוד פריך והרי הטוב והמטיב פי' בברכה המזון דקמוכה לחצירתה שפוסת בברוך שניא
ביבנה מיקנה ופריך והרי קידוש דקמוכה לצורא פי' הגפן ופוחתין בברוך שניא היא שאם היה אוכל מבעוד יום עד שיקדש יום
אינו מנבדך צורא פי' הגפן ופריך והרי סופה של קידוש שחותמת בברוך וסלקא דעתך דכולה הודאה היא והיא בברכה פירות ומזות
א"ר יונה טופס ברכה כך היא דלמר ר' יודן מטבע קר פוסת בברוך ואינו מוסת בברוך מטבע ארוך פוסת בברוך ומוסות בברוך
פי' וקידוש הוא מטבע ארוך ויש הפסק שאומר כי הוא יום תחלה לתקרא קודש ולכן חותם בברוך: **הטוב והמטיב** פוסת ואינו
חותם בברוך. וא"ת והלא ארוכה היא ועוד דר"ת פי' שרין לומר ג' גמולות ג' טבנות כמו ג' מלכות דלמר בברכות (ד' מט.) לריכה ג'
מלכות לבד מדידיה ו"ל שאין זה אריכות אלא שמוכר שם שמים בהרבה לשונות מלכתי יוצרתי קדושי קדוש יעקב רועני כו' ואין ראו לחתום בברוך:
קשיא

בג א מ"י פ"א מה"ל
ברכות הלכה ה'
ויפ"א הלכה א' ספג עשין
ס:

רבינו חננאל

עולא איקלע לטובסריחא
ואבדיל בין קדש לחול
בלבד, (אלא) כלאו ברכה
בתחלה וברכה בסוף, אלא
אמר בא"י המבדיל בין
קדש לחול בלבד. אוחבי
עליה, כל הברכות כולן
פוסת בהן בברוך וחותם
בהן בברוך חוץ מברכת
המזות וברכת הפירות
וברכת הטובה לחצירתה
וברכה אחרונה שבקריס
שטע, יש בהן פוסת
בברוך ואינו חותם בברוך.
ויש טען חותם בברוך
ואינו פוסת בברוך. הטוב
והמטיב פוסת בה בברוך.